

L'Orfeó Català tornarà a cantar a València cent anys després d'haver impressionat una ciutat abocada a l'Exposició. Ara hi ve gràcies a la Societat Coral El Micalet, entitat més que centenària que representa l'àlè de la ciutat. Parlem amb Tonetxo Pardiñas (Guitiriz, Galícia, 1956), que n'és el president.

“I sempre amb la cara ben alta”

PRATS I CAMPS

“El Micalet ha remarcat el seu accent nacional. I l'esforç per la visibilització: cal treballar des del carrer, participar”

Què és la Societat Coral El Micalet?

—Bàsicament és un lloc on cap tothom. Amb respecte per les idees diferents. De fet, som un contenidor on vénen a reunir-se col·lectius i partits de tota mena. I també la mateixa Societat té, en les seues activitats, aquest aspecte de *contenidor*: hi caben des dels estudis musicals o de dansa, l'aula de teatre, la rondalla, la jove orquestra, corals (des de quatre anys fins a la Coral Giner, d'adults), sala d'exposicions, una biblioteca... En fi, pense que és un cas únic. No sé si a Europa hi ha cap més societat amb tot el compendi d'activitats que tenim ací, i que no haja llançat la tovallola...

—Per què penseu que és positiu que un infant comenci classes de música?

—A més d'allò que aporta la música mateixa, hi ha també el foment d'una mena de disciplina sense la qual no es pot fer res. Les classes són d'una hora la setmana. Per tant, o s'estudia a casa o no s'avança. I pense que és important formar-se en aquesta constància, aquest insistir en una nota fins que ix bé. Perquè el temps que deixes de tocar no fa que t'estanques, fa que perdes. A més de la capacitat de fer música, d'interpretar-la amb més o menys virtuosisme amb un instrument determinat, trobe positiu aprendre que les coses costen, i que el fracàs del principi, quan no t'ix bé una nota o allò que siga, es pot superar amb constància i dedicació.

—El Micalet té més de cent anys...

—Els orfeons i les societats corals van començar a mitjan segle XIX. De fet nosaltres tenim referència documentada des del 1893, amb la desaparició de l'Orfeó Valencià. L'havia fundat Manuel Penella Raga a la dècada del 1860. Però hi ha un buit en el coneixement de la continuïtat d'aquest orfeó que intentem omplir. Fins el 1893, que es desfà.

—I aleshores?

—Alguns dels seus components creen l'Orfeó Valencià El Micalet, que el 1905 ja canvia a Societat Coral El Micalet. I devia ser espectacular veure aquell centenar de persones de l'Orfeó, i la trentena de supernumeraris, gent que cada dia anava a assajar a l'Orfeó esperant a veure si alguna casualitat deixava una plaça lliure per a poder-hi entrar a cantar. I després ja comencen els estudis com a escola de música. Jo pense que és això, que ens ha mantingut la vitalitat de la

institució. I el grup de teatre, també: a partir del 1905 traslladaren la seu al palau de Parcent. Hi havia un saló d'actes i s'hi podien fer representacions, també van arribar les sarsueles... Una mica de tot. Potser el secret és aquest diversificar les opcions. I compaginar-ho amb les classes de música: l'Institut Musical Giner, que es diu així des del 1928, és un exemple d'aquesta consolidació. Els estudis de música s'han anat fent més formals i la resta de la Societat ha anat obrint més el ventall de possibilitats. Fins arribar on som ara.

—El músic Salvador Giner fou fundador del Micalet?

—No. Encara que hi ha molta gent que ho pensa i que s'ha escrit moltes vegades. Giner va ser deixeble de Pasqual Pérez Gascón, igual que Manuel Penella Raga, i també era molt amic d'Anselm Clavé. De fet, la seua relació amb la formació de masses corals és contínua. Però des de la funció del compositor. Per al Micalet en va fer moltes, d'obres. De tota manera, encara que no en fora soci fundador, la seua figura hi va ser present des del principi: quan hi havia algun problema, au, a casa del mestre; quan es volia contractar algun professor, el mestre era qui hi donava el vist-i-plau; que necessitaven un director artístic? Giner dirigia l'Orfeó. Sí que hi havia molta relació. Molta. Va ser des del Micalet (encara que a l'Ateneu en discrepen, hi ha cartes i acords que ho demostren) que, el 1910, es van començar a moure els fils per fer una subscripció popular per a dedicar una estàtua al mestre Giner (que és la que ha ballat per València fins fa ben poc: la posaren a la Glorieta, després la van passar a l'Albereda; d'allà, a davant del palau arquebisbal; i finalment, on és ara, a prop d'ací, a la Gran Via).

—I s'ha resolt, la diguem-ne pugna Micalet-Ateneu?

—Bé... cadascú tira cap a casa. De tota manera, sempre hi va haver, fins cap als 70, bona relació. Quan es va cremar el nostre teatre, el 1971, l'Ateneu va oferir el seu saló d'actes al Micalet perquè hi poguera fer les audicions de final de curs i els actes i el que fora. O siga, que la relació era ben bona. Ara no dic que siga dolenta. Simplement és que s'ha perdut.

—El 2011 es commemorarà el centenari de la mort de Salvador Giner.

—Sí: ja hi treballem.

—Enguany, en inaugurar el curs, la

Universitat de València va oferir un concert amb peces de Giner recuperades del vostre arxiu.

—Des del primer dia, una de les meues obsessions ha estat d'adequar l'arxiu. Perquè, encara que se'n deia l'*arxiu Giner*, en realitat era el magatzem de la seua obra: partitures i programes, cartes i papers i tot allò que el conforma hi era encarpetat amb cura, però sense ordenar. Fins que vàrem començar a moure-ho. Parlàrem amb l'Ajuntament i amb la Universitat, se signà un conveni per finançar un equip d'investigadors, i hi ha treballat des del 2003 fins enguany, que han acabat la tasca de catalogació. Tot, amb la idea de fer ací un centre de referència de Giner.

—Ja fa dècades que el Micalet ha estat, a la ciutat de València, un espai on es respira cultura també quan l'ambient no s'hi fa propici. Els anys 70, per exemple, per aquí hi va passar tothom, de Tete Montoliu a la Companyia Elèctrica Dharma...

—Sí, i l'Ovidi, Maria del Mar Bonet... Afortunadament, allò que era únic els 70, ara és més estès. Però sí que és cert que hi ha hagut aquesta filosofia d'obertura, sense predisposició contra ningú. De fet, entre aquestes parets s'han creat tota mena de grups i entitats, entre les quals podria esmentar... [sometriu] el Sindicat Unificat de Policia! Qui treballava per la llibertat (per la llibertat sindical, en aquest cas), per una representació política o un impuls cultural i lingüístic, sabia que podia comptar amb el Micalet. I ara és igual. Només que ara, per sort, no és l'únic espai que hi ha, a València. Malament rai, si després de tot aquest temps fórem els únics! Amb Ca Revolta i tot allò que significa l'Octubre que ha creat Acció Cultural del País Valencià tenim més espais, es trenca la solitud, l'aïllament, es fan visibles coses que no ho eren. És important de veure que sí que n'hi ha més que treballen en el mateix sentit d'impuls cultural, lingüístic i sòcio-polític.

—Un altre tret identitari del Micalet és aquest compromís amb la cultura i la identitat del País Valencià. Justament, hi ha un article dels vostres estatuts que especifica: "La llengua oficial de la Societat és el valencià (també denominat acadèmicament català)".

—Es va copiar dels estatuts de la Universitat [riu]. Ja l'era, de fet, la llengua

“Les coses que no ixen a la primera, eixiran a la segona. La manera d’avançar és no abandonar”

d’ús, però així vam trobar la manera de fixar-ho als nostres estatuts. I vam utilitzar una fórmula avalada fins i tot pel Constitucional. La veritat és que no hi va haver problemes per a aprovar-ho, a l’assemblea general.

—A més de música, el Micalet és teatre, amb una sala que programa en català i la companyia estable. En aquest camp, a València, sí que sou, avui, una illa...

—És cert, dissortadament. Els anys 70 hi havia representacions en català, a València, però ara, de programació estable, només hi ha el Micalet. En alguna altra sala es fa alguna representació...

—Cada vegada menys.

—A les públiques hi ve alguna companyia catalana i hi fan dues representacions en català; la resta, en castellà. A més, si no tens la sort de ser a la taquilla els cinc primers minuts, et quedes sense entrada. Per tant, no és per falta de públic, que no programen en català, sinó perquè no hi ha intenció de fer-ho. El canvi, en aquest cas, potser ha estat... Mira, els anys 70, Dagoll Dagom van venir al Teatre Principal i no els deixaren fer tota la representació en català. Arribaven fins al 50%. Doncs van passar a fer-la al Micalet. Ara, en canvi, vénen a València i només en fan dues en català.

—I no es queixen.

—I no es queixen. En fi, el cas és que l’any que ve la Companyia Teatre Micalet celebrarà el quinze aniversari. Sempre han tingut el suport total de la Societat.

—Perquè no és la mateixa cosa, el teatre que la Societat...

—No. Ells són una companyia professional i tenim un conveni. Per a l’ús de la sala, per exemple: ells programen i nosaltres només demanem l’espai determinats moments de l’any. En tot cas, esperem que la relació puga ser duradora. Encara que sembla que, per part de l’administració, les intencions no van per aquesta banda.

—Què voleu dir?

—Sembla que no tenen interès a conservar sales amb producció i companyia pròpia i en valencià. Els problemes econòmics són greus i sembla que l’administració no dóna la resposta que cal... És clar que tant per part de la Companyia com de la Societat es faran tots els esforços que calguen per a continuar i salvar la situació que hi ha.

—Què respondrieu, des d’una entitat centenària que fa del compromís una normalitat, si sentíssiu veus que donessin València per perduda?

—Tornaria a allò que deia de l’educació dels xiquets: les coses que no ixen a la primera eixiran a la segona; aquesta és l’única manera d’avançar: no abandonar (perquè, si ho fas, no et quedes on ets: retrocedeixes). No abandonar i tenir una visió d’orquestra: saber que no vas a soles, que t’acompanyen més instruments. El cas és anar fent la melodia junts.

—Cent anys després de la famosa Exposició regional feu tornar l’Orfeó Català a València. Un símbol?

—Als actes oficials del centenari de l’Exposició s’han oblidat part de la música que es va compondre per a l’ocasió. L’Orfeó Català, en el seu concert, va estrenar una peça de López Chavarri, “Legenda”, amb lletra de Teodor Llorente, una cantata a Jaume I. No recuperem la cantata (per bé que en tenim l’original, donat per un fill de López Chavarri), però sí que tornarem la imatge de l’Orfeó Català, amb el seu Cor Jove. Estem molt contents que vinguen i esperem que puguem enfortir llaços. És una de les línies de treball dels últims anys: hem anat a Prada, a Perpinyà, a l’Alguer... La idea és anar refent, d’una manera lúdica i d’amistat, el territori. Ara ens falta organitzar algun viatge a la Franja.

—Un apunt del Micalet del futur?

—Continuarem en la línia mampresa darrerament de tornar a fer visible el Micalet. Després de l’eclosió dels anys 70, es va girar un poc cap endins i va desaparèixer del carrer, de la premsa... Continuava treballant però semblava que no existia. Per tant, ara tornem a participar en activitats i companyies que es fan a València, de tots els àmbits. I després, hi ha la línia de continuar, com hem fet els darrers anys, l’activitat en temes més nacionals. Dels 70 ençà, El Micalet ha estat una societat d’esquerres.

—I abans?

—T’explicaré una anècdota que ho il·lustra: acabada la guerra, van posar a totes les entitats culturals un membre d’Educación y Descanso per a dirigir-les. Quan van nomenar el del Micalet, va dimitir tota la junta: van dir que eren els responsables de la Societat per manament dels socis, i que només havien de passar comptes amb ells. Potser és l’ànima de Clavé, això. Les societats corals havien nascut amb la idea de treure els obrers de la taverna i portar-los a la música: al Micalet també hi havia, per tant, molt d’anarquista, molt de comunista, i supose que alguna cosa va quedar en l’aire de la Societat [somriu]. Després va ser una mena de casinet, però a partir dels 70, amb Frederic Jordà de president, la primera junta que va organitzar va prendre un tomb clarament d’esquerres. Que es manté. Ara s’ha remarcat l’accent nacional. I l’esforç per a la visibilització: cal treballar des del carrer, participar. I sempre amb la cara ben alta.

Núria Cadenes